

Fővárosi Ítéltábla
8.Pf.20.592/2021/4.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Derecskei Zsuzsanna ügyvéd (cím1.) által képviselt felperes (felperes címe) felperesnek – az Imre Ügyvédi Iroda (cím2, ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) által képviselt alperes (alperes címe.) alperes ellen – személyiségi jogsértés megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2021. május 27. napján kelt 71.P.23.276/2020/27. számú ítélete ellen a felperes 30. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 160.000 (Százhatvanezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megismételt eljárásban megállapított tényállás lényege szerint a felperes, mint kölcsönvevő az alperessel, mint hitelezővel 2003. július 25. napján 8.000.000 forintra vonatkozóan kölcsönszerződést kötött, a település, helyrajzi szám1, természetben cím3 szám alatti ingatlan megvásárlása céljából, 240 hónap futamidőre. A felek 2005. november 15. napján újabb kölcsönszerződést kötöttek, melynek célja az ingatlan

felújítása volt. Ez utóbbi, devizaalapú kölcsönszerződés alapján az alperes 3.000.000 forint értékű svájci frank alapú kölcsönt nyújtott a felperesnek 20 év futamidőre.

[2] A felperes fizetési kötelezettsége az évek során folyamatosan emelkedett, a deviza alapú szerződésből eredően 2014. május 29. napján 14.840 svájci frank tőke, 487,35 svájci frank esedékes ügyleti kamat, 184,6 svájci frank kezelési költség, 19,69 svájci frank késedelmi kamat, összesen 15.531,44 svájci frank tartozása állt fenn. A forint alapú szerződésből eredően 2014. június 6. napján 4.625.508 forint tőke, 96.234 forint ügyleti kamat, 47.946 forint kezelési költség, 4.581 forint késedelmi kamat, 4.872 forint egyéb költség, összesen 4.779.141 forint tartozása állt fenn. Az alperes a forint alapú szerződést 2014. június 5. napján a deviza alapú szerződést 2014. június 6. napján felmondta, az ingatlan értékesítésre került.

[3] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság 2017. november 28. napján hozott 71.P.23.644/2017/5. sorszámú, a keresetlevelet visszautasító végzését hatályon kívül helyezte, ezután az elsőfokú bíróság az ügyben 71.P.21.490/2018/24. sorszámon ítéletet hozott, majd azt a másodfokú bíróság 32.Pf.20.371/2020/3/II. sz. végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, részletesen előírva az elsőfokú bíróság számára az elvégzendő eljárási cselekményeket.

[4] Ezen felhívás nyomán a felperes módosított keresetével kérte az alperes kötelezését 2.000.000 forint sérelemdíj, és ezen összeg után 2014. június 5. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 6:48. §-ban meghatározott törvényes késedelmi kamat megfizetésére. Hivatkozása szerint az alperes megsértette a felperesnek az élethez, testi épséghez, egészséghez való személyiségi jogát, amely jogsérelem okán 1.000.000 forint, a személyes szabadsághoz, a magánélethez, a magánlakáshoz való személyiségi jogát, amelyek okán 500.000 forint, a becsülethez és a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, amelyek okán 500.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperes a keresetét a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1)-(2) bekezdésére, a 2:43. § a), b) és d) pontjaira, a 2:52. § (1)-(3) bekezdésére, a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) 205. § (3) bekezdésére, a 205/A. § (2) bekezdésére, a Ptk. 239. § (2) bekezdésére, a 2/2014. PJE-re alapította.

[5] Sérelmezte, hogy az alperes a törlesztőrészleteket tisztességtelenül emelte meg, a tartozással helytelenül számolt el, a felmondást ugyancsak jogellenesnek minősítette és azzal összefüggésben hivatkozott az őt ért stresszre, mindennapi szorongásra, az ebből adódó depresszióra, válására és munkanélküliségére. Arra is hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatról semmilyen tájékoztatást nem kapott, a szerződési feltételeket egyedileg nem tárgyalták meg, továbbá tisztességtelennek tartotta, hogy a kamat, kezelési költség és egyéb díjak vonatkozásában devizaalapú elszámolás történt. Kifogásolta az egyoldalú szerződésmódosítást, és azt, hogy az alperes minden esetben elzárkózott a szerződéses kötelezettség könnyítésétől.

[6] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Hivatkozása szerint a felperest a deviza alapú szerződés kockázatairól a kockázatfeltárányilatkozatban kellően részletesen tájékoztatta. A felperes személyiségi jogai a törlesztőrészletek jelentős emelkedése miatt nem sérültek, így sérelemdíjat nem követelhet. A 2014. évi XXXVIII. törvény alapján a szerződés részlegesen volt érvénytelen, az ennek jogkövetkezményeként előírt elszámolás az adós javára orvosolta a keletkezett vagyoni hátrányt.

[7] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és az alperes részére 127.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte azzal, hogy a felperes teljes személyes költségmentessége miatt a 300.000 forint kereseti illetéket az állam viseli.

[8] Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság többször felhívta a felperest keresete hiányainak pótlására, amire adott válaszból kitűnik, hogy a felperes az alperes személyiségi jogot sértő cselekményét a tisztességtelen toke-, kamat és költségemelésben, az ebből következő helytelen elszámolásban és ennek eredményeképpen a jogellenes felmondásban határozta meg.

[9] Bár a jogi képviselővel eljáró felperes a másodfokú bíróság által előírt felhívásra hivatkozott a forintalapú kölcsönszerződés szerződési feltételeire, de ennek indokát nem adta elő, így a forintalapú kölcsönszerződés megkötésének körülményei, a részteljesítések elszámolása, a tisztességtelen kamat- és költségemelés és a forintalapú szerződés felmondása az elsőfokú bíróság megállapítása szerint nem képezték a kereset és jogvita tárgyát. A felperes kifogásolta a felmondás jogellenességét, de nem jelölte meg, hogy a szerződés pontosan mely rendelkezése alapján, mikor és milyen mértékben változtatta meg az alperes a felperesi fizetési kötelezettséget, a felperesnek az árfolyamkockázat tekintetében kifejtett jogi álláspontja és hivatkozásai pedig nyilvánvalóan nem vonatkozhattak a forintalapú szerződésre.

[10] Nem látta megállapíthatónak az elsőfokú bíróság a felperesi állítás alapján, hogy az alperes a felperest a deviza alapú kölcsönfelvételre kényszerítette volna, továbbá az alperes mulasztott, amikor a felperes többszöri megkeresése ellenére elzárkózott a szerződésmódosítás vagy egyéb pénzügyi megoldás megvalósítása elől. Dönthetett volna úgy is az ítélet érvei szerint, hogy nem az alperestől vesz fel, vagy nem vesz fel kölcsönt, ahogy az sem kérhető számon az alperestől az együttműködési kötelezettség körében, hogy a felperes által javasolt minden további szerződésmódosítás elől elzárkózott; jogi érdekének megfelelően erre az alperesnek lehetősége volt.

[11] Hangsúlyozta, hogy a deviza alapú szerződés esetében a tisztességtelen kamat- és költségemelés körében a felperes a jogvita tekintetében releváns tényállítást nem tett, a bíróság felhívására sem jelölte meg azt, hogy a kamat- és költségemelésekre mikor, milyen mértékben került sor, ez a fizetési kötelezettségének milyen változását eredményezte.

Alaptalannak találta azt a felperesi hivatkozást is, hogy konkrét tényállítást azért nem tudott tenni, mert csak az alperesnek álltak rendelkezésére a törlesztőrészletek változásáról, a felperesi törlesztésekről készített kimutatások.

[12] Kiemelte továbbá az elsőfokú bíróság, hogy a felperesnek már a kereset előterjesztésekor birtokában kellett volna lennie a tárgyidőszakra vonatkozó jövedelmi adatainak, azokat azonban a megismételt eljárásban is csak hozzávetőleges adatok közlésével, becslésszerűen adta elő. Bizonyítatlan maradt ekként, hogy a kamat- és költségemelkedés okán vált teljesíthetatlenné a szerződésben vállalt kötelezettsége. E körben a hiánypótlás sem vezetett eredményre. A deviza alapú szerződés 2014. június 5-i felmondásából arra következtetett az elsőfokú bíróság, hogy a felperes már 2014-ben késedelembe esett és mivel jogsérelmét a felmondást eredményező tisztességtelen fizetési többletkötelezettségekre alapította, a 2005-2013. időszaki jövedelmek és törlesztőrészletek változásait irrelevánsnak tartotta. Ebben az időszakban az árfolyamváltozás miatt nehezedett a kötelezettség teljesítése, de a felperes állítása szerint sem vált lehetetlenné, így mellőzte az elsőfokú bíróság a felperesi jövedelemigazolás végett a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatóságának megkeresését.

[13] Hiányolta annak felperesi előadását is, hogy az alperesi elszámolást milyen okból tekintette helytelennek. A Ptk. 293. §-ában írt elszámolási sorrendtől eltérően a tőkére történő elszámolás tekintette elsődlegesnek és még abban az esetben is, ha bizonyítást nyert volna a kamat- és költségemelés tisztességtelen volta, a főtartozás mellett maradtak volna olyan járulékos kötelezettségek, melyekre a törlesztéseket el kellett volna számolni. A felperes csupán megismételte, de nem vitatta az alperesi felmondásban felsorolt adatokat, így nem állapítható meg, hogy a felmondást miért találta a felperes a devizaalapú szerződés rendelkezéseibe ütközőnek. Tekintettel arra, hogy az eljárás során a másodfokú bíróság megállapította, hogy a perben az elszámolás nem volt vitatott, nem az a releváns, hogy a kamat- és költségemelés tisztességtelen, hanem az képezte jogvita tárgyát, hogy emiatt az emelés miatt a felperes képtelenné vált-e a kölcsön törlesztésére és ebből fakadóan személyiségi joga sérült-e.

[14] Rámutatott továbbá, hogy a felperes nem adta elő a kényszerértékesítés során tanúsított jogellenesnek minősített alperesi magatartást sem. Emellett a felperes a devizaalapú szerződés semmissége megállapítását nem kérte, a kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő, egyedileg meg nem tárgyalta vagy általános szerződési feltételek tisztességtelensége vonatkozásában megdönthető törvényi vélelem áll fenn (2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdés, 2/2014. PJE). Emellett nem értelmezhető a felperes azon hivatkozása, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról nem kapott egyértelmű tájékoztatást, így az árfolyamkockázat viselésére nem kötelezhető, sőt az sem, hogy a felperes tisztességtelennek tartotta a kamat, kezelési költség és egyéb díj vonatkozásában a devizaalapú elszámolást. A felperes arra sem hivatkozott, hogy fizetési nehézségei mely időpontra és milyen mértékű megnövekedése vezettek a jogellenes felmondáshoz, s ha igen, akkor miként. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem lehet megállapítani a felperes nyilatkozata alapján, hogy a kockázatfeltárási nyilatkozatban foglaltakat miért sérelmezte - ott ugyanis az állt, hogy svájci frank devizaárfolyama bármilyen irányban és mértékben napról napra változhat -, és ez a felperes számára milyen okból nem volt világos és érthető. A felperestől várt konkrét

tényállításokat nem pótolja az Európai Unió Bíróságának ítélete, az annak kiragadott részeire történő hivatkozás.

[15] A sérelemdíj megfizetésére irányuló keresetet személyiségi jogsértés hiányában megalapozatlannak tartotta, és mellőzte e körben a tanú kihallgatását és igazságügyi orvosszakértő kirendelését. Nem vitatott tényként fogadta el, hogy a felperes élete a fizetési nehézségek, majd a szerződések felmondása következtében megnehezedett, azt sem, hogy ennek lehettek pszichés következményei, de jogsértő magatartás hiányában az ilyen következményekért az alperes felelőssé nem tehető.

[16] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Elsődlegesen kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntését változtassa meg és kötelezze az alperest, hogy személyiségi jogai megsértése miatt 2.000.000 forint összegű sérelemdíjat és annak 2014. június hó 5. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 6:48. §-a szerinti késedelmi kamatát, valamint perköltségeit fizesse meg a felperesnek akként, hogy az élethez, testi épséghez és egészséghez való jog megsértése miatt 1.000.000 forint, a személyes szabadság, magánélet, magánlakás megsértése miatt 500.000 forint, a becsület és jóhírnév megsértése miatt további 500.000 forint összeget ítéljen meg felperes részére. Az elsődleges kérelem mellett eventualityan, másodlagosan azt kérte, hogy az ítéletet a másodfokú bíróság helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára az eljáró bíró helyett másik bíró kijelölése mellett. A fentiek mellett kérte, hogy az alperes részére megállapított perköltséget méltányos összegre szállítsa le, tekintettel az alperesi jogi képviselő minimálisan kifejtett tevékenységére. Perköltségigényét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján kérte meghatározni áfa-mentesen, a 2.000.000 forint összegű pertárgyértékhez igazodva.

[17] A megkötött szerződések elsőfokú bíróság által rögzített tartalmát nem vitatta, azonban tévesnek tartotta, hogy a bíróság kizárólag a kockázatfeltáró nyilatkozatból vonta le azt a következtetést, hogy a felperes az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét megfontolás tárgyává tette és fizetőképességének megfelelően mérlegelte. Jogellenesen figyelmen kívül hagyta a felperes által részletesen előadott körülményeket, tagadta, hogy fizetési nehézségei az alperes cselekményeitől függetlennek lettek volna. Sérelmezte a tanúk meghallgatásának mellőzését, vallomásuktól a felperes személyiségi jogainak, a magánélete és egészsége megromlása vonatkozásában tett tényállításai és az alperes jogellenes magatartása közti okozati összefüggés bizonyítását várta. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság által elrendelt személyes meghallgatás során egyetlen alkalommal kapott szót, szemben az alperessel, aki az első tárgyaláson meg sem jelent, nem mentette ki magát és csak pénzbírság kiszabását követően adta elő ellenkérelmét, s akinek nyilatkozatai túlnyomórészt a bírságra reflektáltak, így az alperesi képviselő által elvégzett munka nem arányos a neki megítélt perköltséggel.

[18] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az általa jogirodalmi és kommentár alapú jogi fejtegetésnek minősített előadását nem kellő súllyal értékelte, ugyanis a felperesi jogi képviselőnek minden lehetséges módon igazolnia kellett állításait, ennek egyik lehetséges

formája kommentárirodalom és joggyakorlat ismertetése. Ennek mellőzésével az elsőfokú bíróság a tényállás felderítése és bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül rekesztette be a tárgyalást.

[19] Hangsúlyozta, hogy az első elsőfokú döntés óta a kereseti kérelem nem változott. A végleges kereseti kérelemhez képest kizárólag pontosítás és kiegészítés történt, a jogkérdés eldöntésének megsegítését célozva. A fellebbezés keretében is élni kívánt azon lehetőséggel, hogy tovább pontosítsa az általa leírtakat. Hangsúlyozta, hogy két különálló szerződést érint a kereseti kérelem, a forintalapú szerződés rendelkezéseit sohasem vitatta és most sem teszi, a devizaalapú szerződés az, amely tisztességtelenséggel érintett. A két szerződés kizárólag azért kezelendő egységesen, mert egyetlen nap különbséggel került felmondásra mindkettő és ugyancsak mindkét szerződést érintette a kényszerértékesítés.

[20] Állította, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény hatálya az általa kötött szerződésre is kiterjed, annak 1. § (1) bekezdésére és 4. § (1) bekezdésére hivatkozva állította, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés esetében vélelmezni kell annak tisztességtelenségét. Emellett az alperes kockázatfeltáró nyilatkozatában tett tájékoztatás is elégtelen volt. A felmondást egy évvel követő kényszerértékesítés során már nem volt lehetősége a felperesnek személyiségi jogai orvoslására. Állította azonban, hogy kereseti kérelme nem elbírálhatatlan, annak ténybeli és jogi indokolása is megtörtént. s hangsúlyozta, hogy az elsőfokú eljárás berekesztése óta keresetét nem módosította, azt csakis pontosította, még érthetőbbé tette. Sérelmezte azonban, hogy egyetlen tárgyalást tartott a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság, ahol körülbelül kettő perc időtartamban volt lehetősége előadni nyilatkozatait. Álláspontja szerint keresete nem maradt hiányos, ám az elsőfokú bíróság sem tényfeltárást, sem bizonyítási eljárást nem végzett.

[21] Állította, hogy megjelölte a jogellenes magatartást, mint a tisztességtelenségen alapuló helytelen elszámolás alapján történt jogtalan felmondást, az okozott kárt, azaz eredményt - mint a kényszerértékesítés keretében töredék-áron történt értékesítést. Hivatkozott arra is, hogy elvesztette hitelét a teljes lakókörnyezetében, elvesztette feleségét és egészségét is és részletesen levezette a jogellenes magatartás és a bekövetkezett sérelem közti oksági kapcsolatot, pontos összeget meghatározva a sérelem ellenértékeként az egyes személyiségi jogokra lebontva. Ismételten hangsúlyozta, hogy kizárólag a devizaalapú szerződés egyoldalú szerződésmódosításának jogellenességére hivatkozott.

[22] Amellett, hogy továbbra is az alperesnek róta fel egyezségi hajlandósága hiányát, állította, hogy 2011-ig a törlesztőrészletek mértéke 300%-kal emelkedett, s emellett jövedelemigazolásaival bizonyítottan tartotta forrásait is. Továbbra is arra hivatkozott, hogy ismeretlen előtte az alperesi elszámolás módja, így az alperest kell kötelezni az elszámolások kimunkálására, ugyanis ezen információk birtokában kizárólag az alperes van. Azt állította, hogy a szerződés tisztességtelenségéhez fűzött törvényi vélelem alapján érvénytelen szerződéses rendelkezésekre alapítottn az elvégzett elszámolás is helytelen és emiatt szükségképpen jogellenes a felmondás is, tehát a már körülírt jogellenes alperesi magatartás a személyiségi jogait sérti.

[23] Fenntartotta, hogy az élete munkáját jelentő lakóingatlant rövid idő alatt kényszerült eladni a fennálló tartozás rendezése érdekében. Hangsúlyozta, hogy nem volt lehetősége az elsőfokú eljárásban annak bizonyítására, hogy volt felesége 3.000.000 forint összegű jelzálogkölcsönt vett fel saját lakása terhére, mely az alperes részére megfizetésre került, s annak bizonyítására sem volt lehetősége, hogy volt házastársa garázsingatlanának 2.000.000 forint összegű ellenértéke is a felperesi teljesítést hivatott biztosítani. Mivel a törvényi vélelem miatt szükségtelen a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét bizonyítani, annak bizonyítását is szükségtelennek tartotta, hogy az alperesi elszámolás helytelen volt, azaz a felmondás sem lehetett jogszerű, függetlenül a felperes aktuális jövedelmi viszonyaitól.

[24] Egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a felperesi tényállítások kinyomozására nem irányulhat a polgári peres eljárás, csak azok bizonyítására; azonban azt állította, hogy a megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla által elrendelt eljárási cselekményeket a kereset befogadhatósága vizsgálatán kívül az elsőfokú bíróság nem végezte el, így sem tényfeltárást, sem bizonyítás nem történt. Fenntartotta, hogy a felek között nem volt vita az elszámolásban, azonban annak körülményeit, időszerűségét továbbra is vitatta. Hangsúlyozta, hogy nem azt állította, hogy a vele szembeni elszámolás elmaradt, hanem azt, hogy az elszámolás az ingatlana értékesítésére, személyiségi jogai sérelmére már nem voltak hatással, hiszen az alperes még az elszámolás előtt felmondta szerződést, megkezdve a végrehajtás folyamatát. Állította, hogy a szerződések felmondását megalapozó elszámolás volt helytelen, így a felmondás maga a jogellenes magatartás. Ezt a felmondást követő - egy évvel későbbi - DH-törvények alapján történt elszámolással látta igazoltnak. Ezen jogellenes magatartásról állította, hogy az visszafordíthatatlan károkat okozott a családjában, egészségében, egzisztenciájában és magánéletében.

[25] Hiányolta, hogy az ingatlan értékesítését megelőző 90 napon belül nem került megállapításra annak hitelbiztosítéki értéke és miután a felperes értékebecslés csatolásával igazolt magasabb hitelbiztosítéki értéket, az értékesítéssel megbízott OTP Ingatlanpont Kft. egyre alacsonyabb összegben határozta meg a vételárat és ennek nyomán hozott a felperes vevőt az ingatlanra, de ez nem jelezheti azt, hogy az értékesítést maga a felperes kezdeményezte.

[26] Hangsúlyozta, hogy a szerződés semmisségének megállapítását nem kérte, ugyanis a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (2) bekezdése szerint semmis az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés, ha a pénzügyi intézmény 8. § (1) szerinti határidőben nem kezdeményezte a polgári peres eljárás lefolytatását, vagy a bíróság a keresetet elutasítja, vagy a pert megszünteti. A szerződések felmondására azonban a törvény 2014. július 19-i hatálybalépését megelőzően került sor, így az elszámolás a felperest álláspontja szerint nem érintette.

[27] Mindezek alapján fenntartotta, hogy sérelemdíj iránti igénye megalapozott. A tanúktól abban a körben várt vallomást, hogy mit tett szerződéses kötelezettségei teljesítéséért, milyen áldozatot hozott a tisztességtelen kamat és költségemelés ellenére a teljesítés körében, hogyan lehetetlenült el helyzete lakókörnyezetében, milyen egészségügyi nehézségei vannak, hogyan változott családi állapota, milyen körülmények között és miért az adott áron került sor az ingatlan értékesítésére, és mi a releváns oksági kapcsolat az alperes jogellenes magatartása és a személyiségi jogsértés között. A Ptk. 2:52. §-ára és az irányadó régi Pp. 141. § (2) bekezdésére, valamint 163. § (1)-(3) bekezdésére hivatkozással az ítéletben foglaltakkal szemben azt állította, hogy az általa előadott tényekből a sérelemdíj iránti igényének megalapozottsága megállapítható. Értelmezése szerint az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a devizaalapú szerződés semmisségét a tisztességtelen kamat és költségemelés okán, valamint az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség megszegését, az ingatlan kényszerértékesítését, a felperes házastársának elvesztését és a lakókörnyezetében történt ellehetetlenülést, továbbá egészsége megromlását. E vonatkozásban állítása szerint jogellenes volt a bizonyítás mellőzése.

[28] A fellebbezési tárgyaláson előadta, hogy a két kölcsönszerződés megkötése között a fedezetül szolgáló ingatlan értéke 2.000.000 forinttal nőtt, s ezen további növekedési tendenciát kellett volna figyelembe venni a szerződés felmondásakor. Az alperes az aktuális hitelbiztosítéki érték megállapításának elmulasztásával együttműködéskötelezettségét szegte meg. Fenntartotta, hogy az elszámolási törvénnyel a felperes igénye nem oldódott meg, hiszen addigra már megtörtént az ingatlan értékesítése.

[29] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását és a felperesnek az alperesi ügyvédi munkadíjban való marasztalását kérte az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerinti, áfával növelt összegben.

[30] A hatályon kívül helyező másodfokú döntés szerinti felhívásra előadott végleges kereseti kérelmet akként értelmezte, hogy a felperes a forintalapú szerződés felmondásának jogellenességét csak fellebbezésében, de nem a keresetében jelölte meg abban, hogy mindkét szerződés tekintetében azonos volt a fedezeti ingatlan, így az értékesítéssel sérültek személyiségi jogai. Azaz a felperes a forintalapú szerződést és annak felmondását maga sem tekintette érvénytelennek. Értelmezése szerint a felperes a forintalapú szerződés tekintetében jogsértő magatartásnak lényegében azt tekintette, hogy az alperes jogos követelését érvényesítette vele szemben, de ennek jogalapját az alperes álláspontja szerint nem jelölte meg és az okozati összefüggést sem vezette le a károkozó magatartás és annak eredménye között. Úgy tekintette tehát, hogy a felperes az elsőfokú bíróság felhívásai ellenére sem jelölte meg a forintalapú kölcsönszerződés tekintetében, hogy mire alapozza az alperes jogellenes magatartását, az okozati összefüggést, így megalapozottan utasította el az elsőfokú bíróság a sérelemdíjban álló keresetet. Hangsúlyozta, hogy a felperesnek a 2021. január 4-én előterjesztett beadványa nem felel meg a másodfokú határozatban írt követelményeknek, így csak a tárgyalásra alkalmas kereset előadása esetén releváns tények vonatkozásában van lehetőség bizonyításra, annak hiányában nincs.

[31] A bizonyítási indítványok és a felperes meghallgatása kapcsán hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság végzése alapján a személyiségi jogsértés bekövetkeztével kapcsolatos bizonyítás csak annyiban volt szükséges, amennyiben bizonyított a felmondás vagy kényszerértékesítés jogellenessége, vagy az, hogy a felperes a tisztességtelen kamat és költségemelés miatt nem tudta teljesíteni szerződéses kötelezettségét. Mivel az alperes jogsértő magatartása nem nyert bizonyítást, szükségtelen volt a tanúk meghallgatása.

[32] A jogellenes magatartást illetően arra hivatkozott, hogy az alperes nem sértette meg a Ptk. 6:62. §-ában foglalt együttműködési és tájékoztatási kötelezettségét és az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem volt elégtelen. Így téves a felperes álláspontja, miszerint a devizaalapú kölcsönszerződés esetében a tisztességtelenséget vélelmezni kell.

[33] Kiemelte, hogy a 6/2003. PJE 2. pontja szerint a devizaalapú kölcsönszerződés, mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvező kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba, sem jó erkölcsbe, nem uzsorás szerződés, nem irányul lehetetlen szolgáltatásra és nem is színlelt. A felek által előre nem látott egyoldalú értékeltolódás az érvénytelenség körében nem értékelhető. A 2/2014. PJE kapcsán ugyancsak kiemelte, hogy az árfolyamkockázatot a kedvezőbb kamatmérték ellenében korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, az a főszolgáltatás körébe vonatkozó szerződéses rendelkezés, annak tisztességtelensége főszabály szerint nem vizsgálható - kizárólag akkor, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos, nem volt érthető. A felperes által aláírt kockázattartó nyilatkozatot akként értékelte, hogy az egyértelműen és érthetően tartalmazta, hogy a devizaárfolyam bármilyen irányban és mértékben napról napra változik, tehát az átlagos fogyasztó számára is ki kellett derülnie annak, hogy a törlesztőrészek forintösszege korlátlan mértékben változhat, és ezzel számolnia kellett a felperesnek is. Hivatkozott arra, hogy a törlesztőrészek akár jelentős mértékű emelkedésére nemcsak a kockázattartó nyilatkozatban, hanem a kölcsönszerződés V.5. pontjában is felhívta a felperes figyelmét. A felperes azonban mindezek mellett nem támadta meg a szerződést az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás elmaradása miatt, annak érvénytelensége megállapítása iránt pert ugyancsak nem indított. Ilyen tárgyú jogerős ítélet hiányában a felperes pedig nem hivatkozhat arra, hogy a tájékoztatás nem volt megfelelő, egyúttal ezen magatartás okán személyiségi jogsértésének megállapítása is kizárt. Továbbra is hangsúlyozta, hogy az árfolyam módosulásából adódó változás és az egyoldalú szerződésmódosítás fogalmilag különböző, amely nem mosható össze. Az előbbi ugyanis az alperestől teljesen független, az utóbbi vonatkozásában pedig a 2014. évi XXXVIII. törvény (Dh1 törvény) 4. § (1) bekezdése mondta ki az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés érvénytelenségét. Értelmezése szerint tehát az árfolyamkockázat fogyasztóra hárítása miatt automatikusan nem tisztességtelének a devizaalapú szerződések, a jogszabályi rendelkezés kizárólag az árfolyamrésszel és az egyoldalú szerződésmódosítással összefüggő szerződési kikötések tisztességtelenségét mondta ki és az az által a fogyasztókat érő hátrányokat a törvényben meghatározott elszámolás alapján ki is küszöbölték.

[34] Az alperes a felmondás jogellenessége és az elszámolás vonatkozásában akként értelmezte a felperes álláspontját, hogy az érvénytelen szerződéses rendelkezések helytelen elszámolásra adtak alapot, ami jogellenes felmondáshoz vezetett és az eredményezte a

felperesi személyiségi jogok sérelmét. Ezzel szemben kifejtette, hogy a különmű árfolyamok alkalmazására vonatkozó kikötések és az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötések tisztességtelenségét, illetve semmisségét a jogalkotó a DH-törvényekkel már rendezte, az érvénytelenség okát megszüntette és az elszámolás előírásával rendelkezett az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás visszatérítéséről oly módon, hogy a 2014. évi XL. törvény (DH2. törvény) 4. § (1) bekezdése alapján az egyoldalú szerződésmódosításból származó túlfizetéseket rendelte elszámolni a fogyasztó javára. Az érvénytelen kikötések helyébe a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lépett és a részleges érvénytelenségből fakadó elszámolás a felperesnél keletkezett vagyoni hátrányt orvosolta, azaz az elszámolás olyan helyzetbe hozta a felperest, mint amilyenben a tisztességtelen kikötések hiányában lett volna, azaz a felperest vagyoni hátrány a tisztességtelen kikötések miatt már nem érthette. Az elszámolás a 42/2014. (XI. 7.) MNB rendelet, valamint az 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet szerint történt meg és a felperesnek a tisztességtelenül felszámított összegek elszámolását követően is 691,97 svájci frank összegű hátraléka maradt fenn a felmondást közvetlenül megelőzően, azaz a felmondás időpontjában még a korrekciót követően is magas összegű tartozása állt fenn a felperesnek, így alaptalan azon hivatkozása, hogy a felmondás jogsértő lett volna. Az alperes feladata pénzügyi jellegéből adódóan ügyfelei érdekeinek védelme, így nem teljesítés esetén nemcsak joga, hanem kötelezettsége is követelésének érvényesítése. A felperes amellett, hogy nem tartotta jogszerűnek a felmondást, nem indított pert az alperessel szemben a felmondás jogellenességének és a jogviszony fennállásának megállapítása iránt. A kényszerértékesítéssel kapcsolatban az alperes azt emelte ki, hogy a kényszerértékesítésre a felperes kezdeményezésére került sor 14.500.000 forintos vételáron, így irreleváns, hogy a megbízott OTP Ingatlanpont Kft. milyen vételáron hirdette az ingatlant. Összességében jogellenes, jogsértő alperesi magatartás hiányában a felperes által állított személyiségi jogsértést kizártnak tartotta. A perköltség vonatkozásában arra hivatkozott, hogy nemcsak a vele szemben kiszabott pénzbírság vonatkozásában, hanem érdemben is kifejtette álláspontját, ezért a perköltség módosítására indok nem lehet.

[35] A fellebbezés nem alapos.

[36] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival is egyetértett, ahhoz a fellebbezésre tekintettel a következőket fűzi.

[37] A Fővárosi Ítéltábla a felperes keresetét érdemi elbírálásra alkalmasnak tartotta, ugyanis már 2017. augusztus 25-i beadványában személyiségi joga megsértésének megállapítását és ezzel összefüggésben az alperes sérelemdíjban történő marasztalását kérte. Majd a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.371/2020/3/II. számú ítélete nyomán benyújtott, 2021. január hó 4. napján érkezett előkészítő iratában részletesen felsorolta a megállapítással érintett és sérelmet szenvedett személyiségi jogait, valamint a sérelemdíj vonatkozásában is határozott kereseti kérelmet terjesztett elő. Minden egyes személyiségi jogsértést arra az alperesi magatartásra vezetett vissza, hogy a devizaszerződés árfolyamkockázatával kapcsolatosan elégtelen tájékoztatást adott, s a felperes abból fakadóan kötötte meg a devizaszerződést, melynek teljesítésére a jogellenesen reá terhelt árfolyamemelkedésből adódóan képtelenné vált. Így a törlesztésre sem a forint-, sem a devizaszerződés vonatkozásában nem volt képes, ezáltal történt meg a két szerződés szinte egyidejű

felmondása vele szemben, majd az ingatlan méltánytalanul alacsony és szerződésbe ütköző módon megállapított értéken történt kényszerértékesítése; mindezekből vezette le magánéleti és vagyoni körülményeinek megváltozását, valamint egészsége romlását.

[38] A másodfokú bíróság maradéktalanul osztotta a fellebbezési ellenkérelemben foglalt azon érvelést, miszerint a DH1 és DH2 törvények nyomán kizárólag a devizaszerződésekben foglalt egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezések és az árfolyamrés, azaz a lerovó és kirovó árfolyamok különbözete fogyasztóra terhelése tekintetében állított fel a törvény megdönthetetlen vélelmet a devizaszerződések részbeni érvénytelensége tárgyában és az előírt elszámolással ezen részleges érvénytelenség orvoslást nyert. Az árfolyamemelkedés, azaz az árfolyamkockázat fogyasztóra történő áthárítása azonban a megdönthetetlen törvényi vélelemmel nem érintett, azaz a felperesnek a szerződés érvénytelensége megállapítása iránti perben lett volna lehetősége ezen szerződéses kikötés vagy a teljes szerződés érvénytelensége folytán jogérvényesítését megkísérelni. A felperes azonban sem a régi Ptk. folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó 239/A. §-ára alapított megállapítási, sem a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye alkalmazása iránti marasztalási keresetet nem terjesztett elő, az érvénytelenség vagyoni jogkövetkezményeinek alkalmazását nem kérte.

[39] Az érvénytelenség személyiségi jogi perben történő vizsgálata, illetve az erre alapított igény meghaladja a rendeltetésszerű joggyakorlás kereteit. Amennyiben azonban bizonyítást is nyert volna a vitatott szerződési feltétel érvénytelensége, a felperes nem vitatta és a hivatkozott PJE határozat alapján nem is vitathatta a szolgáltatás főtárgya, azaz a devizában nyújtott szolgáltatás tekintetében a szerződés érvényességét. Azt pedig csupán állította, de tényekkel alátámasztottan nem vezette le maga sem, hogy önmagában a devizaárfolyam radikális emelkedése miért épp az alperesnek felróható módon lehetetlenítette el a felperes vagyoni helyzetét olyan mértékben, hogy képtelenné vált a két kölcsönszerződés törlesztésére. Azt sem adta elő, hogy önmagában ezen tényen felül miből következett arra, hogy a két szerződés felmondása jogellenes volt. A felmondás oka vitathatatlanul a törlesztés elmaradása volt, azonban a felperes nem munkálta ki, hogy a felmondás előtt mikor, hogyan változtatta meg az alperes a törlesztőrészletek összegét, azt sem, hogy ez a körülmény és az árfolyam változása együttesen olyan mértékben vezettek a törlesztőrészletek változásához, mely lehetetlenné tette számára a teljesítést, ekként a felmondás elkerülése végett még részteljesítésre sem volt képes.

[40] Az elsőfokú eljárásban fel sem merült annak vitatása, hogy a felperes két kölcsönszerződést kötött, tehát tisztában volt azzal, hogy azokból fakadóan törlesztési kötelezettsége áll fenn. A devizaszerződés vonatkozásában az 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) 203. § (6)-(8) bekezdéseiben írt kockázatfeltárási nyilatkozatnak és a törvényben írt tartalmi elemekre kiterjedő tájékoztatási kötelezettségnek az elsőfokú bíróság által rögzített tényállásban rögzített tények szerint az alperes eleget tett.

[41] A felperes a szerződés érvénytelenségének pusztá állításával és arra alapítottan személyiségi jogainak érvényesítése iránti perindítással nem orvosolhatja és nem pótolhatja azon mulasztását, miszerint az állítása szerint semmis szerződésből fakadó lehetséges polgári

jogi igényeket (eredeti állapot helyreállítása, érvényessé vagy hatályossá nyilvánítás) meg sem kísérelte érvényesíteni az évtizedet is meghaladó szerződéses időtartam alatt, míg a devizaalapú szerződés a felmondással megszűnt és az alperes követelését érvényesítette a felperessel szemben. A felperes tehát vagyoni jogi igényeit nem érvényesítette, így az azokra alapított személyiségi jogi sérelmekért az alperes nem tehető felelőssé. A felperes a per során nem vonta kétségbe, hogy mindkét kölcsönszerződést megismerte, így maga is ismerte a törlesztőrészletek kiszámításának és az elszámolás módját. Tény, hogy a hitelintézetek minden egyes kölcsönszerződés kapcsán folyamatos nyilvántartást vezetnek a törlesztés elszámolásáról, azonban semmi nem akadályozta meg a felperest, hogy törlesztéseit maga is nyilvántartsa, s – a bizonyítási teherre tekintettel - az általa helyesnek állított elszámolás mellett kimunkálja a vele szembeni követelés összegének változását, s e változás alperesnek felróható okait bemutassa; azonban hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy mindezen körülmények vizsgálata jelen perben nem eredményez res iudicata-t a szerződés érvénytelensége tárgyában.

[42] A felperes a törlesztőrészletek emelése kapcsán nem tett külön előadást arra vonatkozóan sem, hogy a törlesztőrészletek emelkedése mennyiben volt a devizaárfolyam-változás és mennyiben valamely egyoldalú alperesi szerződésmódosítás eredménye. A felperes nem bizonyította, hogy az árfolyamkockázatot csak bizonyos mértékig vagy egyáltalán nem vállalta, azt pedig soha nem vitatta, hogy devizaalapú kölcsönszerződést kötött. Így a további törlesztőrészlet-változások kapcsán sem mutatható ki, hogy az az egyoldalú alperesi szerződésmódosítás vagy az árfolyamváltozás következménye. Utóbbi nem róható az alperes terhére, hiszen azt a felperes a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmának megfelelően vállalta. Életszerű, hogy az árfolyamváltozás miatt a devizaszerződés törlesztése, s annak mind terhesebbé válása miatt a felperes teljesítőképessége romlott, így a forintoszerződés törlesztése is ellehetetlenült, azonban a felperes egyik szerződést sem támadta meg, megelégedett a DH-törvények adta korrekcióval, melyek kizárólag az árfolyamrésből (tehát nem az árfolyam-emelkedés, hanem a kirovó-lerovó árfolyamok különbözetéből) és az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségéből adódó érvénytelenséget küszöbölték ki. Így az esetleges – ki nem mutatott – egyoldalú szerződésmódosításból fakadó többletkötelezettségek a felperest nem terhelik. Nem róható fel az alperesnek az sem, hogy a szerződés egyezség keretében történő módosításától elzárkózott.

[43] A fellebbezésében a felperes részletesen taglalta, mely tények bizonyítására indítványozta a tanúbizonyítást, azonban a tanúbizonyítás nem a felperestől várt releváns tényelőadás pótlására vagy kiegészítésére szolgál, annak felderítése nem a bíróság feladata. A tanúvallomás, mint bizonyíték a felperesi tényállítások alátámasztását vagy cáfolatát szolgálhatja.

[44] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes fizetési kötelezettsége az évek során folyamatosan emelkedett, azonban az, hogy a felperes a kölcsönt végül nem tudta maradéktalanul megfizetni, nem köthető az alperes szerződéskötést megelőző vagy a teljesítés során tett cselekményéhez. Az alperes jogellenes magatartást nem tanúsított, a felmondás és az ingatlan kényszerértékesítése folytán a felperesnek semmilyen személyiségi jogát nem sértette meg. Lényeges ugyanis elhatárolni a személyiségi jogsértéseket a vagyoni jogitól, előbbiek ugyanis az emberi méltóságból, az emberi mivoltból

vezethetők le, s függetlenek a személy vagyoni helyzetétől, szerződésből fakadó kötelezettségeitől, a vagyoni forgalomban való részvételétől. Így a felperes által előadott, a szerződés megkötéséhez kapcsolódó körülményeket még azok felperes által előadott következményeik mellett sem lehet a személyiségi jog megsértésére alkalmasnak tekinteni.

[45] Mindezek okán nem osztotta a felperesnek azon érvelését sem, hogy a szerződésszegés jogkövetkezményeinek alkalmazása, s az ingatlan értékelésének esetleges alperesi elmulasztása is a felperes vagyoni jogait érintő kérdések, azok a felperesek emberi méltóságával, s azon keresztül a nevezett személyiségi jogokkal összefüggésben állnak. Emellett csupán megjegyzendő, hogy a felperes találta előnyösebbnek az ingatlan mielőbbi értékesítését, így annak következményeit viselnie kellett. Ezen következmények épp úgy hátrányosak a felperes számára, mint a kényszerértékesítés vagy a végrehajtás, ám a szerződések felmondásának ez volt a következménye. Az elszámolási törvény valóban nem a felperes igényének megoldását, hanem az abban írt érvénytelenségi okok kiküszöbölését szolgálta, a felperes által az alperesnek felrótt jogellenes magatartások köre ezen érvénytelenségi okokat meghaladta, ezen magatartások azonban – a fentiek szerint – nem minősíthetők személyiségi jogokat sértőnek.

[46] A Fővárosi Ítéltábla a fentiek alapján a régi Pp. 253. § (1)-(2) bekezdése szerint helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

[47] Az alperesi pernyertességre tekintettel az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezései változatlanok. A másodfokú eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerinti alperesi ügyvédi munkadíjban álló perköltség megfizetésére a Pp. 78. § (1) és 86. § (3) bekezdése szerint a teljes személyes költségmentességben részesült felperes köteles, az Itv. 48. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési illeték viselése alól azonban a régi Pp. 84. § (1) bekezdés a) pontja, valamint (3) és (4) bekezdése szerint mentesül.

Budapest, 2021. október 21.

Dr. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Karaszi Margarita s.k.
előadó bíró

Dr. Mózsik Tímea s.k.
bíró